

Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile Erzurum milletvekilleri Enver Karan ve Fehmi Çobanoğlu'nun, Gelir Vergisi Kanununa bir madde ve 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifleri ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/206, 2/188, 189)

Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun tasarısı (1/206)

T. C.

Başbakanlık

21 . VI . 1951

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-2043, 6/2054

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 14 . VI . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısına ait gerekçe

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 81 nci maddesinin (b) fıkrasında (Zamları ile birlikte 75 liraya kadar (dâhil) olan emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü, dul ve yetim aylıkları ile son hizmet zamları ve bunlardan bu miktarı aşanların 75 lirası) nın Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin uygulanmasına başlandığı tarihe kadar, Kazanç, İktisadi Buhran, Muvazene ve Hava Kuvvetlerine Yardım Vergisinden istisna edileceği açıklanmış bulunmaktadır. Bu madde hükmü 1 . VII . 1949 da yürürlüğe girmiş ve Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin tatbikına başlandığı 1 . III . 1951 tarihine kadar yaşamıştır. 1 . III . 1951 den itibaren mevzu bahis istihkaklar da diğer ücretler gibi istisna ve indirimlerden faydalanmak suretiyle vergilendirmeye başlanmıştır.

Âdi ve vazife mâlûllükleri, Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan sakatlık ve mâlûllüklere uymakta ise bu suretle sakat ve mâlûllerin ücretleri Gelir Vergisinden müstesna tutulacaktır.

Gelir Vergisi Kanununun 32 nci maddesinde mükelleflerin medeni durumları itibariyle (Bekâr, evli, bir veya iki çocuklu evli, 3 veya 4 çocuklu evli ve 4 den fazla çocuklu evli,) gelirlerinin muayyen hadleri en az geçim için indirilmekte bu hadleri aşmayan gelirler vergiden tamamen istisna olunmaktadır. En az geçim indiriminden aile reisi sıfatıyla vergiye tâbi tutulan mükellefler faydalanmakta aile reisi durumunda olmıyanlardan indirimsiz olarak vergi aranılmaktadır. (Madde 35).

İmdi, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 81 nci maddesinde zikredilen ve mahiyeti yukarıda açıklanmış bulunan 75 liralık muafiyetin 1 . III . 1951 den yani

Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten sonra tekabül ettiği hüküm 32 nci maddesinin ikinci grubunda yer almaktadır.

Emekli, dul ve yetim çocuksuz evli mükellef ise veya öyle addediliyorsa (Md. 33) eskiden olduğu gibi 75 lira istihkakından vergi ödemiyecek, Gelir Vergisi nispetlerinin mülga vergilere nazaran düşük olması hasebiyle 75 lirayı aşan kısmından da eskiye nazaran daha az vergi ödeyecektir.

Emekli, dul veya yetim evli mükelleflere veya ondan sonra gelen mükelleflere - çocuklu - evliler - ait gruplara girmiyorsa istihkakına ya hiç indirim uygulanmayacak - aile reisi olmıyanlar gibi - veya 45 liralık bir istisnadan - bekâr emekli, çocuksuz dul veya aile reisine bağlı olmıyan yetimler gibi - faydalanacaklardır.

En son iki halde, mülga kanunların dul, yetim ve emeklilere tanımış olduğu bir hak böylece bu şahıslar aleyhine tadil veya tamamen kaldırılmış bulunmaktadır.

Bu vaziyetten en fazla mutazarrır olanlar sırasıyla aile reisine bağlı yetimler, çocuksuz dullar ve nihayet bekâr emeklilerdir.

Hele, bunların aylıkları 1683 sayılı Kanundan evvelki hükümlere göre tahsis edilmiş ise veya istihkak sahibi harb mâlûlü bulunuyorsa, bu aleyhe fark daha da artmaktadır. Çünkü bu gibi istihkakların anılan geçici 81 nci madde mucibince 75 lirası hiçbir vergiye tâbi olmadığı gibi mülga İktisadi Buhran Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin a ve b fıkralarına müsteniden 75 lirayı aşan kısmı Buhran Vergisinden tamamen müstesnadırlar.

Gelir Vergisi Kanununun ücretlere tatbiki, bu gelir sahibi vatandaşların mülga kanunlarla mâruz kaldıkları ağır yükü tahfif etmiş, diğer mükellef zümreleri ile eşit muamele görmelerini sağlamış bulunmaktadır. Böylece 1 . III . 1951 den itibaren ücretlerinin eline eskisine nazaran - vergi farkından mütevellit olarak - fazla para geçmeye başlamıştır. Bu zümre içinde yalnız sözü edilen emekli, dul ve yetimlerden bâzılarının eski durumlarına nazaran ellerine geçen parada bir azalma olmuştur. Bu hal birtakım haklı şikâyetleri doğurmuştur.

Emekli, dul ve yetimlerin mağduriyetlerini bertaraf eylemek amacıyla işbu kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır. Umumi mahiyetteki bu izahattan sonra sunulan tasarının ana hatları hakkındaki mütalâalarımız aşağıda arz edilmiştir:

Kanun tasarısının birinci maddesiyle, emekli, dul ve yetim aylıklarında (harb mâlûllüğü ve son hizmet zamları dâhil) 75 liralık bir istisna sağlanmıştır. Emekli, dul ve yetimlerle harb mâlûllüğü ve son hizmet zammı alanların aylık istihkakları 75 lirayı geçmedikçe vergi alınmayacak, bu miktarı aştığı ahvalde ise sadece aşan miktarından vergi aranılacaktır.

Yukarda da arz edildiği üzere, Gelir Vergisi mükellefleri medenî durumlarına göre gelirlerinin muayyen miktarından vergi ödememektedirler. (32. Madde). Emekli, dul ve yetimler için medenî durumlarına bakılmaksızın mutlak şekilde 75 liralık bir istisna hükmü vaz'edilince artık bu gibiler hakkında Gelir Vergisi Kanununun 32 nci maddesine göre ayrıca en az geçim için bir indirim yapılması bahis konusu olmamak lâzımgelir.

İşte bu maksadı temin içindir ki tasarının birinci maddesinin sonuna parentez içinde (işbu istisna hükmünden faydalananlar hakkında ayrıca 32 nci madde hükmü uygulanmaz) hükmü ilâve edilmiştir. Ancak bu gibilerden medenî durumları itibariyle 32 nci madde mucibince 75 liranın üstünde bir indirim yapılması lâzımgeliyorsa bu takdirde, aradaki farkın nazara alınması müesses bir hakkın korunması bakımından lüzumlu görülmüştür. Bu sebeptendir ki aynı parentez içinde (. . . şu kadar ki mezkûr madde mucibince yapılacak indirim 75 liranın üstünde ise, fark nazara alınır) hükmü vaz'edilmiştir. Bu hüküm ile 32 nci madde mucibince 75 liranın üstünde bir indirimden faydalanacak olan emekli, dul veya yetim hakkında 75 liralık istisna hükmünün değil bu haddi aştığından ötürü 32 nci maddede en az geçim için kabul edilen indirimler uygulanacaktır. Bilfarz ayda 150 lira aylıklı ve 18 yaşından küçük bir çocuğu olan evli emekli, 32 nci madde mucibince ayda 90 lira indirimden faydalanmaktadır. Mezkûr miktar işbu tasarı ile Gelir Vergisinden istisnası kabul edilen 75 liranın üstünde olduğundan, anılan emeklilik ay-

lığının 90 lirasından vergi alınmıyacak, bakiye kalan 60 lira verigye tâbi tutulacaktır.

Bu tasarı kanunlaştığı takdirde; 1951 Bütçesi Gelir Vergisi varidatından 1,5 milyon lira bir eksilme olacağı tahmin edilmektedir.

Filhakika; sandıklardan toplanan bilgiye göre 1. III. 1951 tarihinden, yani; Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten sonra, tasarının birinci maddesinde sözü edilenlere yapılan ita miktarlarının - aylıklardan vergi çıktıktan sonra kalan kısım - 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun geçici 81 nci maddesinin yürürlükte bulunduğu devre içindeki miktarları ile mukayesesi, 1951 yılında mezkûr kimselere eskiye nazaran, 1,5 milyon lira kadar noksan tediye bulunulacağı neticesini vermiştir. Bu noksanlık kendilerinden yeni hükümlere göre kesilecek vergi farkından tevellüt etmektedir. Sözü edilenlerin durumu bu kanun tasarısı ile eski hale ifrağ edilmekle 1951 Bütçesi Gelir Vergisi varidatından 1,5 milyon lira eksilme olacaktır.

Varidattaki bu noksanlık bütçe giderlerinde yapılacak cüz'i tasarruflarla sağlanabilecektir. Gider bütçelerinde yapılacak münakaleler dolayısıyla hazırlanıp kısa zamanda huzuruza getirilecek olan Münakale Kanununda bu husus da nazarı itibare alınacaktır.

Erzurum Milletvekili Enver Karan'ın, Gelir Vergisi Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/188)

3 . III . 1951

T. B. M. M. Başkanlığına

Bağlı olarak sunduğum kanun tasarısının Büyük Millet Meclisine takdim ile öncelik ve ivedilik suretiyle müzakeresine delâletinizi saygı ile dilerim.

Erzurum Milletvekili

Doktor

Enver Karan

G E R E K Ç E

Bu defa yürürlüğe giren 5421 No. 11 ve 3 . VI . 1949 tarihli Gelir Vergisi Kanununun ilk tatbikinde evvelce vergilerden muaf tutulan 75 liraya kadar maaş sahiplerinin ellerine geçen paranın geçen aylara nispeten azalmış olduğu ve bu azalma keyfiyetinin bekâr ve çocuksuz emekli dul ve yetimlerde daha bâriz bulunduğu müşahede edilmiştir. Bu hal içtimai adalet esaslarına aykırı olduğu gibi Gelir Vergisinin tatbikinde aylıklarında fazlalık bekliyen ve bin türlü ihtiyac içinde kıvranan zat maaşları sahiplerini hayal düşüklüğüne, ümitsizliğe ve Hükümete karşı küskünlüğe sevk etmektedir. Esasen mecmuu büyük bir yekûna bâliğ olmıyan bu kesintinin önümüzdeki aylarda tediye edilerek birçoğunun harb cephelerinde şehit, alil veya gazi olmuş kahramanlarımızın dul ve yetim ailelerinin bu kanunun muvacehesindeki zararlarının telâfisini temin için aşağıdaki kanun maddesini Büyük Millet Meclisine arz ve kabulünü teklif ederim.

Erzurum Milletvekili Enver Karan'ın teklifi

5421 No. 11 ve 3 . VI . 1949 tarihli Gelir Vergisi Kanununa ilâve olunacak madde:

MADDE 110. — Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel her hangi şekilde alınmakta olan maaş miktarı bu kanun ile tenzile uğrıyamaz.

MADDE 111. — Bu kanun maddesini Maliye Bakanı yürütür.

Erzurum Milletvekili

Doktor

Enver Karan

Erzurum Milletvekili Fehmi Çobanoğlu'nun, Gelir Vergisi Kanununun 24 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair Kanun teklifi (2/189)

19 . III . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gelir Vergisi Kanununun 24 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte takdim ediyorum.

İcap eden işlemin yapılmasına Yüksek müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Erzurum Milletvekili
Fehmi Çobanoğlu

Gelir Vergisi Kanununun 24 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısının gerekçesi

Gelir Vergisi Kanununun ücretliler hakkındaki hükümleri 1 . III . 1951 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi üzerine emekli, dul ve yetim aylıklarında geniş ölçüde şikâyet ve sızlanmalara yol açan bir azalma hâsıl olmuştur. Haklı sebeplere dayanan bu şikâyetlerin önlenmesi ve mağdur olan bu vatandaşların durumlarının bir an önce ıslah edilmesi zaruret halini almıştır.

Bilindiği gibi bizde öteden beri emekli aylıkları ihtisadi hayatın değişen şartlarını takip etmemiş, geçim seviyesine ve hayat pahalılığına göre ayarlanmamıştır. Bu yüzden daima kifayetsiz miktarlarda kalmış ve maaş sahiplerinin devamlı şikâyetlerini meclis olmuştur. Diğer taraftan emekliler hakkında birbirini takip eden mevzuat ve hükümler bu zümre vatandaşların arasında ahenksiz ve muvazenesiz muameleler yapılmasına aynıve müsavi vazife sahipleri arasında büyük farklar gösteren maaş tahsislerine yol açmıştır.

Bu adaletsiz ve farklı emekli nizamının daha doğrusu nizamsızlığının zaman zaman yükselttiği feryatlar hepimizi müteessir etmiştir.

İşte şimdiye kadar hizmet erbabı vergilerinde yani Kazanç, Buhran, Muvazene ve Hava Kuvvetlerine Yardım vergilerinde emekli, dul ve yetimler lehine kabul edilmiş olan küçük hadlerdeki bâzı istisna ve muafliklar bunlara karşı yapılmış haksızlıkları bir dereceye kadar gidermek maksadına dayanmaktadır.

Bu istisna ve muafliklar Emekli Sandığı Kanununun geçici 81 nci maddesiyle son olarak şu şekli almıştı:

«Zamlarıyla birlikte 75 liraya kadar (dâhil) olan emekli âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü dul ve yetim aylıkları ile son hizmet zamları ve bunlardan bu miktarı aşanların 75 lirası» Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin uygulanması tarihine kadar Kazanç, Buhran, Muvazene ve Hava Kuvvetlerine Yardım vergilerinden istisna edilmişti. Bu hükümden başka eski emekliler hakkındaki Buhran Vergisinden muafiyet de mer'î bulunmakta idi.

1 . III . 1951 tarihinde Gelir Vergisi ücretliler hakkında yürürlüğe girince istisna hükmü kalkmış emekliler de diğer mükellefler gibi bütün istihkakları üzerinden vergi ödemeye başlamışlardır. Bu vaziyet şu neticeleri doğurmuştur:

Emekli dul ve yetimler şahsi ve medeni hallerine yani Gelir Vergisinin en az geçim indirimi muafiyetinden istifade edeceklerine, bekâr olup olmadıklarına, maaşlarının miktarına göre eski vergilerine nazaran az veya çok vergi ödemek durumunda kalmışlardır. Bilhassa küçük maaşlar ile yetim maaşları vergilendirilmiş veya bunlardan kesilen vergi fazlaşmış bu yüzden ele geçen para azalmış yüksek maaşlarda ise aksi olmuş ele geçen para çoğalmış ve vergi azalmıştır.

Bu hususta bir fikir verebilmek için aşağıdaki tabloya bir göz atmak kâfidir.

Maaş hadleri	Eski hükümlere göre ödenen vergi		Gelir Vergisine göre ödenen vergi		
	En az	En çok	Vergisiz	En az	En çok
75.—	—	—	—	4,50	11,25
80.—	0,83	1,26	—	0,75	12,—
90.—	2,49	3,80	—	2,25	13,50
100.—	4,15	6,33	—	1,50	15,—
120.—	7,47	11,40	—	2,25	18,—
125.—	8,30	12,67	—	0,75	18,75

Bir dereceye kadar sükûn ve istikrar bulmuş olan emekli aylığı nizamı bu suretle yeniden bozulmuştur. Bundan bilhassa yukarıda işaret ettiğimiz gibi esasen öteden beri mağdur vaziyette olan eski emekliler ile küçük maaşlı emekli dul ve yetimler müteessir olmuştur.

Memleketimizde vergi adaletini tesis etmek hüviyetiyle vaz'olunan Gelir Vergisi bu prensibe sadık kalmakla beraber iktisadi, içtimai ve ahlâki mülâhazalarla bünyesinde birtakım istisna ve muafıklara yer vermiştir. Aynı kuvvet derecesindeki sebep ve mülâhazalara dayanarak emekli dul ve yetimlerin almakta oldukları maaş seviyelerini düşürmeyecek bir muafiyet hükmünün bu kanunda da yer alması haklı ve isabetli olurdu.

Kaldı ki, burada ayrıca emeklilik aidatı icaplarının bir neticesi olarak Devletçe bilvasıta korunmuş emekli hak ve menfaatleri vardır. Bu aidat ve aylıkların doğrudan doğruya artırılması yoluna her zaman gidilememiş, vergi istisna ve muafıkları ile bu temin olunmak istenmiştir.

Gelir Vergisinin bu müktesep hakları ihlâl etmesi, emekli dul ve yetimlerin bir kısmının lehine tezahür ederken bir kısmını da yeni bir verginin tazyikına mâruz bırakması adaletsiz ve ahenksiz bir netice olarak kendisini göstermektedir.

İşte bütün bu mülâhazalara dayanarak ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Tasarının 1 nci maddesi Gelir Vergisi Kanununun ücretlerde istisnalara mütaallik olan 24 nci maddesine 11 numara altında bir fıkra eklemektedir. Bu fıkraya göre emekli dul ve yetimler aylıklarının 75 lirası Gelir Vergisinden müstesna tutulmaktadır. Ancak maksat evvelce bu zümre vatandaşların ellerine geçen aylık miktarının azalmamasıdır. Yoksa Gelir Vergisi dolayısıyla yeni bir maaş zammına mazhar olmaları bahis mevzuu değildir. Bu itibarla istisna hükmü en az geçim indirimi muafiyetinin tatbik edilmemesi ile mukayyettir. Şayet mükellef en az geçim indirimi dolayısıyla eski hükümlere nazaran fazla vergi ödemek durumuna düşmüyorsa bu takdirde konulan istisna hükmünden faydalanması için bir sebep yoktur. Bu hallerde Gelir Vergisinin umumi hükümlerine göre ve en az geçim indiriminin tatbiki suretiyle vergisini ödiyecektir. Yani istisna hükmü mükellefin lehine ise tatbik olunacak ve ayrıca en az geçim indiriminin istifade etmeyecektir. Şayet bu tatbik eski aleyhine ise bu takdirde 75 liralık istisna hükmünden faydalanamayacak fakat hakkında en az geçim indirimine ait hükmü uygulanacaktır.

İşte bunu temin için fıkraya parantez içindeki hüküm konulmuştur.

Tasarının 2 nci maddesi yürürlük tarihini göstermektedir. Burada da Gelir Vergisinin ücretli-ler hakkında tatbik edilmeye başlandığı 1 Mart tarihi esas alınmıştır. Bu suretle emekli dul ve yetimlerin mağduriyetlerinin tamamen izale edilmesi ve fazla alınmış olan vergilerinin kendilerine iadesi derpiş olunmuştur.

ERZURUM MİLLTVEKİLLİ FEHMİ ÇOBAN-
OĞLU'NUN TEKLİFİ

*Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir
fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı*

MADDE 1. — 5421 sayılı Gelir Vergisi Ka-
nununun 24 ncü maddesine aşağıdaki fıkra ek-
lenmiştir :

11. Zamlarıyla birlikte 75 liraya kadar (Dâ-
hil) olan emekli, dul ve yetim aylıkları ile bun-
lardan bu miktarı aşanların 75 lirası. (Gerek
kendileri gerek çocukları bu fıkra hükmünden
faydalananlar hakkında ayrıca en az geçim in-
dirimi uygulanmaz. Şu kadar ki, indirim yapıl-
ması mükellefin lehine ise bu istisna hükmü ye-
rine en az geçim indirimine dair olan hükümler
uygulanır.)

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1951 tari-
hinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Ma-
liye Bakanı yürütür.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/188, 2/189

Karar No. 63

1 . VI . 1951

Yüksek Başkanlığa

Erzurum Milletvekili Enver Karan'ın Gelir Vergisi Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi ile Erzurum Milletvekili Fehmi Çobanoğlu'nun, Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifleri tevhidn görüşüldü :

Söz alan Maliye Bakanlığı temsilcisi; 5434 sayılı Kanunun bir masraf kanunu olduğunu ve Gelir Vergisi Kanununun ısdarından sonra adı geçen kanunun 81 nci maddesinin ölü bir hale geldiğini belirterek bunun yeniden canlandırılmasının doğru olmayacağını ve mali külfetin fazla olacağını söyledi.

Sözlerine ilâveten, bâzı sebeplerle teklifte adı geçen mükelleflerin ellerine eskiye nispetle daha az para geçtiğini ve bu durumu izale için Hükümetçe bir tasarının hazırlanmakta olduğunu, mahiyeti itibarıyla bu tasarıya daha uygun

bulunan Fehmi Çobanoğlu'nun teklifinin makabline teşmil edilmeden kabulüne traftar olduğunu belirtti.

Gereğini düşünen komisyonumuz; emekli, dul ve yetim, çocuksuz evli mükellef ise veya öyle addediliyorsa eskiden olduğu gibi 75 lira istihkakından vergi ödemiyecek, Gelir Vergisi nispetlerinin mülga vergilere nazaran düşük olması hasebiyle 75 lirayı aşan kısmından da eskiye nazaran daha az vergi ödiyeceğini,

Emekli; dul veya yetim evli mükelleflere veya ondan sonra gelen mükelleflere - çocuklu - evliler - ait guruplarına girmiyorsa istihkakına ya hiç indirim uygulanmayacak - aile reisi olmıyanlar gibi - veya 45 liralık bir istisnadan - bekâr emekli, çocuksuz dul veya aile reisine bağlı olmıyan yetimler gibi - faydalana-
nacaklardır.

En son iki halde, mülga kanunların dul, yetim ve emeklilere tanımış olduğu bir hakkın böylece bu şahıslar aleyhine tadil veya tamamen kaldırılmış bulunduğunu,

Bu vaziyetten en fazla mutazarrır olanların sırasıyla aile reisine bağlı yetimler, çocuksuz dullar ve nihayet bekâr emeklilerin olduğunu,

Hele, bunların aylıkları 1683 sayılı Kanundan evvelki hükümlere göre tahsis edilmiş ise veya istihkak sahibi harb mâlûlü bulunuyorsa, bu aleyhe farkın daha da artacağını ve Gelir Vergisi Kanunu ile 1 . III . 1951 den itibaren ücretlilerin eline eskisine nazaran - vergi farkından mütevellit olarak - fazla para geçmeye başladığını ancak yukarıda sözü geçen emekli, dul ve yetimlerden bâzılarının eski durumlarına nazaran ellerine geçen parada bir azalma olduğu neticesine varmış ve bu adaletsizliği izale maksadiyle teklifin esasını ekseriyetle kabul etmiştir.

Maddelerin müzakeresinde; esas olarak alınan Fehmi Çobanoğlu'nun teklifinin birinci maddesindeki 5421 sayılı Kanunun adı olan (Gelir Vergisi) tâbiri çıkarılarak yalnız kanun numarasıyla zikredilmesi uygun görülmüştür.

İlâve edilen 11 nci fıkrada, fıkraya daha ziyade vuzuh verebilmek için bâzı tadiller yapılmış ve müktesep hakları korumak maksadiyle de teklife bir geçici madde ilâve edilerek kanunun 1 . III . 1951 tarihinden itibaren uygulanması temin olunmuştur.

İkinci madde; kanunun tatbik tarihi yukarıdaki geçici madde ile tâyin edilmiş olduğundan (Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer) tarzında değiştirilmiştir.

Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Ko. Bşk.	Bu R. Sözcüsü	Kâtip
Rize	Sivas	Zonguldak
<i>I. Akçal</i>	<i>Ş. Ecevit</i>	<i>F. Açüksöz</i>
Niğde	Siird	Samsun
Muhalifim	<i>M. Daim Süalp</i>	<i>Ş. Uluçay</i>
<i>N. Bilge</i>		
Trabzon		Yozgad
<i>T. Koral</i>		<i>F. Nizamoğlu</i>
	Giresun	
	Söz hakkım mahfuzdur.	
	<i>H. Erkmen</i>	

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/206

Karar No. 73

22 . VI . 1951

Yüksek Başkanlığa

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuzda incelendi:

Erzurum Milletvekili Enver Karan ve Erzurum Milletvekili Fehmi Çobanoğlu'nun tevhidden tetkik edilerek 2/188 - 2/189 esas ve 63 sayılı kararımıza bağlanan teklifleri ile aynı mahiyette görülen adı geçen tasarı aynen kabul edilerek, evvelki kararımızla birlikte incelenmek üzere Bütçe Komisyonuna havalesi uygun görülmüştür.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tev-

di buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı	Sözcü
Rize	Giresun
<i>I. Akçal</i>	<i>H. Erkmen</i>
Diyarbakır	Samsun
<i>M. R. Bucak</i>	<i>Ş. Uluçay</i>
Seyhan	Sivas
<i>Z. Akçalı</i>	<i>M. D. Süalp</i>
Trabzon	<i>Ş. Ecevit</i>
<i>T. Koral</i>	Konya
	U. N. Yiğiter
	İmzada bulunamadı

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/206,2/188,189

Karar No. 128

3 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Başkanlığın 21 . VI . 1951 tarihli ve 6/2054 sayılı tezkeresiyle sunulan kanun tasarısı ile Erzurum milletvekilleri Fehmi Çobanoğlu ve Enver Karan'ın aynı mevzua dair ayrı ayrı vermiş oldukları kanun teklifleri ve Maliye Komisyonu raporları komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığ temsilcisi hazır olduğu halde incelenip görüşüldü :

Hükümet gerekçesinde tafsilen açıklandığı üzere 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 81 nci maddesinin (b) fıkrasındaki «Zamları ile birlikte 75 liraya kadar (Dâhil) olan emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü, dul ve yetim aylıkları ile son hizmet zamları ve bunlardan bu miktarı aşanların 75 lirası»nın, Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin uygulanmasına başlandığı tarihe kadar, Kazanç, İktisadi Buhran, Muvazene ve Hava Kuvetlerine Yardım Vergisinden istisna edileceğine dair olan hüküm 1 . VII . 1949 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Gelir Vergisi Kanununun ücretlere ait hükümlerinin tatbikına başlandığı 1 . III . 1951 tarihine kadar yaşamıştır. Bu tarihten itibaren yukarıda yazılı aylıklar da diğer ücretler gibi Gelir Vergisi Kanununun şümulü dâhilinde vergilendirilmeye başlanmış olmasından dolayı bazı hak sahiplerinin eski durumlarına nazaran ellerine geçen parada hâsıl olan noksanlığı ve birtakım haklı şikâyetleri önlemek maksadiyle tasarının sevk edilmiş olduğu bildirilmektedir.

Tasarının birinci maddesi, 1 . III . 1951 tarihinden evvel çeşitli kanunlarla bağlanmış olan aylıklardan tutarı 75 lirayı geçmeyenler ile bu miktarı aşan istihkakların 75 lirasının vergi dışı bırakılmasını âmirdir.

Komisyonumuz bu madde üzerinde yaptığı

uzun görüşmelerden sonra, aylığın bağlanması zamanının 1 . III . 1951 tarihinden evvel olmak suretiyle takyit edilmesinin aynı durumda bulunan hak sahipleri arasında bir ikilik ihdas etmesine ve bu suretle tarihten evvel veya sonra tahsis olunacak aylıklar da ellerine geçecek miktar üzerinde fark husulüne sebebiyet vereceğinden dolayı tarih kaydının maddeden çıkarılmasını uygun görmüştür.

Yine tasarının birinci maddesinde 75 lira aylığın vergi dışı bırakılması ve bu miktarı aşan aylıkların 75 lirasının vergiden istisnası kabul edilmekle beraber 75 lirayı aşan miktar için âzami bir had tesbit edilmemiş bulunduğundan komisyonumuz âzami olarak 152 liranın tesbitini ve bu miktardan 75 lirasının vergiye matrah teşkil etmemesini çünkü Gelir Vergisi Kanununun yürürlüğe girmesiyle maaşları 152 liraya kadar olanların zarar gördükleri ve bu miktardan fazla maaşı olanların bir kayıpları olmadığı cihetle uygun görmüş ve birinci maddeye yukarıdaki esaslara istinat ettirilerek yeniden tanzim etmiştir.

Maaşlarda vergilendirme süresi taallük ettikleri ay olması hasebiyle ayın ortasında yürürlüğe girecek bir kanuna göre ay başında kesilmiş olan vergilerden bir kısmının yeniden hesap edilmesi gibi imkânı güç bir muameleye meydan vermemek maksadiyle kanunun yayımını takip eden ay başından itibaren yürürlüğe girmesini temin maksadiyle ikinci madde tadilen ve üçüncü madde aynen kabul edilmiştir.

Bu değişikliklerle yeniden hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	Kâtip
Burdur	Çanakkale	Bursa
F. Çelikbaş	E. Kalafat	H. Şaman
Afyon	Ankara	Antalya
A. Veziroğlu	M. Bayramoğlu	A. Sarıoğlu

Aydın
E. Menderes
Giresun
M. Sener
İstanbul
C. Türkgeldi

Çanakkale
K. Akmanlar
İstanbul
A. H. Başar
Kastamonu
H. Türe

Elâzığ
Ö. F. Sanaç
İstanbul
F. Sayımer
Kırklareli
Ş. Bakay

Konya
M. A. Ülgen
Mardin
K. Türkoğlu
Seyhan
S. Barı

Malatya
M. S. Eti
Ordu
R. Aksoy

Mardin
R. Erten
Rize
O. Kavrakoğlu
Sivas
H. İmre

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 5421 sayılı Kanunun 24 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Fıkra 11. — 1 . III . 1951 den evvel çeşitli kanunlara göre bağlanmış olan ve tutarı 75 lirayı geçmiyen emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü (Harb mâlûllüğü ve son hizmet zammı dâhil) dul ve yetim aylıkları ile bu miktarı aşan mezkûr istihkakların 75 lirası,

(İşbu istisna hükmünden faydalananlar hakkında ayrıca 32 nci madde hükmü uygulanmaz. Şu kadar ki mezkûr madde mucibince yapılacak aylık geçim indirimi 75 liranın üstünde ise, fark nazara alınır.)

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
Adnan Menderes	Başbakan Yardımcısı
Devlet Bakanı	S. Ağaoğlu
Millî Savunma Bakanı	Adalet Bakanı
H. Köymen	R. Nasuhioğlu
Dışişleri Bakanı	İçişleri Bakanı
F. Köprülü	H. Özyörük
Millî Eğitim Bakanı	Maliye Bakanı
T. İleri	H. Polatkan
Eko. ve Ticaret Bakanı	Bayındırlık Bakanı
Muhlis Ete	K. Zeytinoğlu
G. ve Tekel Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
Refik S. Burçak	Dr. E. H. Üstündağ
Ulaştırma Bakanı	Tarım Bakanı
S. Kurtbek	N. Ökmen
İşletmeler Bakanı	Çalışma Bakanı
Hakkı Gedik	N. Özsan

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 5421 sayılı Kanunun 24 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Fıkra 11. — 1 . III . 1951 den evvel çeşitli kanunlara göre bağlanmış olan ve tutarı 75 lirayı geçmiyen emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü (Harb mâlûllüğü ve son hizmet zammı dâhil) dul ve yetim aylıkları ile bu miktarı aşan mezkûr istihkakların 75 lirası,

(İşbu istisna hükmünden faydalananlar hakkında ayrıca 32 nci madde hükmü uygulanmaz. Şu kadar ki, mezkûr madde mucibince yapılacak indirim 75 liranın üstünde ise, fark nazara alınır.)

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun şumulüne girenlerin 1 . III . 1951 tarihinden itibaren aldıkları aylıklar hakkında da birinci madde hükmü uygulanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesine aşağıdaki 11 numaralı fıkra eklenmiştir.

11. Çeşitli kanunlara göre bağlanmış olan emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü (Harb mâlûllüğü ve son hizmet zammı dâhil), dul ve yetim aylıklarından tutarı 152 (Dâhil) liraya kadar olanların 75 lirası, (Bu aylıkları 152 lirayı aşanların vergi çıktıktan sonra ellerine geçecek miktar, en az geçim indirimi bakımından kendileriyle aynı gruba dâhil olup da 152 lira aylık alanların eline geçen miktardan az olamaz.)

Bu fıkra mucibince 75 liralık istisnadan faydalananlara ayrıca 32 ncü madde hükmü uygulanmaz. Şu kadar ki, mezkûr madde mucibince yapılacak aylık indirim, 75 liranın üstünde ise, istisna yerine grecken indirim uygulanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımını takip eden ay başında yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.